

Proposta didàctica de *La promesa dels divendres*

Rafa Lahuerta Yúfera · Drassana · Batxillerat

Matèria: Valencià Llengua i Literatura. Adaptable a 1r o 2n de Batxillerat.

Durada orientativa: sis sessions de 55 minuts, lectura autònoma i una sessió de presentacions.

Sentit de la proposta

La novel·la permet estudiar com es transforma una vida en relat: el narrador torna a la València de la seua adolescència, reconstruïx la relació amb Olga, la família i els amics, i es pregunta què pot contar de les persones reals que han entrat en els seus llibres. L'alumnat llegirà la ciutat com a espai de memòria, analitzarà les decisions del narrador i escriurà una peça pròpia que distingisca records, interpretacions i fets comprovats.

Objectius

En acabar, l'alumnat ha de poder:

1. Explicar la funció de les quatre parts —«El fill del forner», «El dia de la vaga», «Retorn al Bar Mestalla» i «Fes bondat»— i ordenar els principals plans temporals.
2. Interpretar la primera persona, les digressions, les anticipacions i la distància entre el jo adolescent i el jo que escriu.
3. Analitzar la representació de València i els contrastos socials, lingüístics i generacionals.
4. Defendre una lectura amb fragments concrets, escoltar objeccions i revisar una interpretació.
5. Produir un text narratiu o argumentatiu cohesionat, amb ús conscient del valencià i respecte per la intimitat d'altres persones.

Abans de llegir

Sessió 1 · La promesa i el relat

Entrada, 10 minuts. En parelles, escriviu què pot significar «fer una promesa» en una novel·la de memòria. Llegiu els títols de les quatre parts i formuleu dos hipòtesis sobre el trajecte del protagonista. Guardeu-les per al final.

Lectura guiada, 25 minuts. Llegiu el capítol inicial (p. 11 i següents). Identifiqueu el lloc de la trobada, qui parla, el temps dels fets i el temps des del qual es conten. Localitzeu una comparació que vincule l'enamorament amb l'ofici familiar. Què canvia quan el narrador passa de la idealització al detall corporal del vòmit?

Quadern, 20 minuts. Obriu quatre columnes: *fet narrat*, *record o interpretació*, *lloc de la ciutat* i *pregunta oberta*. Anoteu una entrada per cada bloc de lectura.

Durant la lectura · Itinerari de sessions

Sessió 2 · La ciutat que recorda

Lectura prèvia: part I, «El fill del forner» (p. 9-61 aproximadament).

En grups, trieu tres espais —el bar Mestalla, el Túria, l'obrador, Mestalla o els barris perifèrics— i expliqueu què revelen sobre el narrador i la seua família.

Dibuixeu un mapa esquemàtic amb una anotació interpretativa per espai; no cal reproduir amb exactitud un plànol històric.

Compareu la ciutat viscuda amb la ciutat evocada: on detecteu nostàlgia, crítica o ironia?

Sessió 3 · Adolescència, classe i mirada

Lectura prèvia: part II, «El dia de la vaga» (p. 63-110 aproximadament).

Reconstruiu en una línia temporal els fets de la jornada i assenyalau on la narració s'interromp per recordar altres episodis. Debateu què sap el narrador sobre les «Nenis» i què pressuposa.

Llegiu el passatge de la visita al Yoni i observeu el contrast entre registres i llengües: qui parla, en quina situació i amb quin efecte?

Eviteu identificar una llengua amb una classe social sense comprovar què fa realment el text.

Sessió 4 · Dos temps, una veu

Lectura prèvia: part III, «Retorn al Bar Mestalla» (p. 111-166 aproximadament).

Localitzeu tres moments en què el narrador adult corregix o qüestiona el que creia l'adolescent.

Feu una taula amb: *Escena / Juí d'aleshores / Juí d'ara / Paraules que marquen el canvi*.

Analitzeu la relació amb Olga i el pes de la malaltia del pare sense donar per bona automàticament la versió del narrador.

En el capítol 18 (p. 155-156), expliqueu per què diu que «Olga no és Olga» i com esta afirmació modifica la lectura anterior.

Sessió 5 · Escriure sobre persones reals

Lectura prèvia: part IV, «Fes bondat» (p. 167-189).

Relacioneu la pregunta inicial de la part, «Per què l'has escrita realment?», amb la trobada amb Olga, la mort de Jose i els records d'Amparo.

En un debat, defeneu una posició matisada: quan escrivim sobre algú, què li devem? Cada intervenció ha d'aportar una escena, explicar-ne la interpretació i respondre a una objecció.

Distingiu narrador, autor real i persona representada: els punts de contacte biogràfic no els fan automàticament idèntics.

Sessió 6 · Taller de llengua i comentari

Trieu un fragment d'unes 20-30 línies de les sessions anteriors.

Feu un comentari de 300-400 paraules: situeu-lo, formuleu una idea interpretativa i expliqueu **dos** decisions expressives (imatge, enumeració, canvi temporal, ironia, registre o diàleg) amb referències precises. En parelles, reviseu l'ordre de les idees, els connectors i les marques de citació.

Després localitzeu en la novel·la cinc formes o girs del valencià i expliqueu-ne el valor en el context; distingiu la veu narrativa de la reproducció de la parla dels personatges.

No convertiu esta activitat en una simple llista de paraules «incorrectes».

Producte final · Sessió 7 i treball autònom

Opció A. Un relat de 700-900 paraules sobre un lloc que una veu adulta recorda de manera diferent d'una veu adolescent. Pot ser completament fictici. Ha d'incloure un canvi temporal recognoscible, un detall sensorial i una rectificació del record. Afegiu una nota de 100 paraules sobre les decisions narratives i sobre com heu protegit la intimitat de terceres persones.

Opció B. Un assaig de 700-900 paraules: «La promesa dels divendres és una novel·la sobre l'amor, la ciutat o la responsabilitat d'escriure?». Podeu combinar les tres línies, però heu de sostindre una tesi, analitzar almenys tres episodis de dos parts diferents i respondre a una interpretació alternativa.

Feu una presentació oral de tres minuts: expliqueu la vostra decisió més important i llegiu un fragment breu del vostre text.

Després de les preguntes, lliureu una versió revisada.

Preguntes per al club de lectura

1. Quin sentit adquireix «la promesa» al final? Coincidix amb la hipòtesi inicial?
2. Com canvia la percepció d'Olga quan coneixem la trobada de Barcelona?
3. En quins passatges la lucidesa del narrador conviu amb una justificació de si mateix?
4. Quin paper fan l'obrador, el pa i el pare en la identitat del protagonista?
5. Per què la mort d'Amparo ocupa un lloc tan destacat en el tram final?
6. Què aporta Estellés en els epígrafs de les parts I i IV? Relacioneu-ne les imatges amb escenes de la novel·la.
7. Què es perd i què es guanya quan una ciutat real es transforma en una ciutat literària?

Avaluació

Evidència	Pes	Què s'observa
Quadern de lectura	20 %	Continuïtat, pàgines localitzables i distinció entre fet i interpretació.
Comentari de fragment	25 %	Tesi, anàlisi de recursos, cites breus i coherència.
Debat i exposició	15 %	Escolta, precisió, resposta a objeccions i claredat oral.
Producte final revisat	40 %	Adequació a la consigna, profunditat, estructura, llengua i revisió.

Rúbrica del producte final: en cada criteri, 4 = molt ben resolt; 3 = adequat; 2 = parcial; 1 = insuficient.

Criteri	Pes	Descriptor per al nivell 4
Comprensió i perspectiva	30 %	Interpreta tensions de la novel·la o construeix dos mirades temporals convincents, sense simplificacions.
Proves o construcció narrativa	25 %	Integra episodis concrets i els analitza, o selecciona escenes i detalls amb funció clara.
Organització i revisió	20 %	Manté un fil recognoscible, transicions útils i millores visibles després del retorn rebut.
Ús de la llengua	25 %	Redacta amb precisió, cohesió i correcció en valencià; adapta el registre al gènere.

Atenció a la diversitat:

Faciliteu una guia de personatges i una línia temporal parcial.

Permeteu treballar amb fragments llegits en veu alta

Oferiu les dos opcions de producte, una plantilla de comentari i temps de revisió.

Per a ampliar, compareu la funció dels epígrafs d'Estellés amb els fragments narratius corresponents o estudieu els límits de l'autoficció sense donar per verificats els fets externs al llibre.